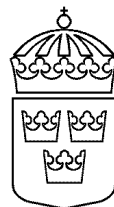

Riksdagens protokoll

1996/97:2

Tisdagen den 17 september

Protokoll
1996/97:2

Kl. 14.00 – 14.53

Efter gudstjänst i Storkyrkan, där predikan hölls av kontraktsprosten Christina Odenberg, öppnades riksmötet i kammarens plenisal enligt det program som i bilaga fogats till detta protokoll.

1 § Öppnande av riksmötet

Anf. 1 TALMANNEN:

Eders majestäter, Eders kungliga högheter, ärade ledamöter, ärade gäster!

Jag vill hälsa alla varmt välkomna till öppnandet av 1996/97 års riksmöte.

Vi hedras denna gång av närvaron av sju talmän från länder, som har deltagit i den tredje internationella konferensen för kvinnliga talmän, som har hållits här i Stockholm de senaste två dagarna.

Honourable Speakers and Presidents of National Parliaments!

We are very happy indeed to be honoured by your presence at the opening ceremony of our Parliament.

Eders majestät!

Jag hemställer att Eders majestät öppnar 1996/97 års riksmöte.

Anf. 2 HANS MAJESTÄT KONUNGEN:

Fru talman! Ärade riksdagsledamöter! När Ni, valda ombud för Sveriges folk, i dag åter samlas här i Stockholm, inleds ett nytt arbetsår för riksdagen. Ni har ansvarsfyllda och krävande uppgifter framför Er. Ert arbete kommer att påverkas av vad som händer i vår omvärld, men flera frågor är på grund av sin stora betydelse för vårt land självskrivna på riksdagens bord.

Vi blir dagligen påmind om att vi inte lever i någon fredlig värld. Med tillfredsställelse kan vi ändå konstatera att det i dag inte finns något

omedelbart yttre hot mot vårt land. Läget kan förändras och det är nödvändigt att vi med uppmärksamhet följer den globala utvecklingen. Genom vårt djupa engagemang i Förenta nationerna och andra internationella organisationer, visar vi vår önskan att ta ett ansvar för utvecklingen även utanför Sveriges gränser. Vår fredsvilja manifesteras bl.a. genom vår kandidatur till en plats i FN:s säkerhetsråd. Vid ett besök i New York i förra veckan hade jag tillfälle att tillsammans med företrädare för regeringen sammanträffa med FN:s generalsekreterare.

Statsbesöken, som planeras och genomförs efter samråd med Utrikesdepartementet, fyller en betydelsefull symbolisk funktion i Sveriges internationella engagemang. Nyligen besökte jag, tillsammans med Drottningen och Kronprinsessan, Finland. För första gången deltog Kronprinsessan i ett statsbesök utomlands, sedan hon uppnått myndig ålder. Om endast några veckor väntas Ungerns president avlägga statsbesök i Sverige, varpå jag i december reser till Chile, tillsammans med Drottningen.

Vi följer med stor uppmärksamhet utvecklingen i de baltiska staterna. Vårt engagemang i dessa tre länder är omfattande. Ett utökat samarbete mellan länderna kring Östersjön på de politiska, ekonomiska, sociala och kulturella områdena är väsentligt för att främja stabilitet och säkerhet i vårt närområde. I Östersjörådet har vi fått ett forum, där både problem och insatser kan diskuteras på regeringsnivå. Jag vill särskilt framhålla behovet av ett ökat samarbete på miljöområdet. Östersjön är i dag ett av världens kanske mest nedsmutsade innanhav. Snabba och kraftfulla regeringsåtgärder krävs. Sverige har här både kunande och erfarenhet, något som vi bör kunna dela med oss av.

I Sverige, liksom i ett flertal andra länder, är arbetslösheten för närvarande mycket hög. Det råder full enighet om att vi inte kan acceptera denna situation. Riksdag och regering arbetar intensivt med denna fråga, som drabbar individer och samhälle hårt. Men många faktorer spelar in, och det är en svår och komplex uppgift som här åvilar rikets politiska ledning. Sverige vill ge frågan om sysselsättningen hög prioritet inom EU-samarbetet. EU fyller en viktig uppgift inom detta område, liksom inom många andra.

Landets ekonomi har under innevarande år utvecklats mot ökad finansiell stabilitet. Inflationen är låg, underskottet i de offentliga finanserna har minskat och vår valuta har blivit starkare. Exportindustrins framgångar tycks för närvarande fortsätta, och bytesbalansen är positiv. Många svåra beslut har tagits här i riksdagen, men ännu återstår viktiga problem att lösa.

Det är en stor händelse i vårt offentliga liv då riksdagen samlas till ett nytt arbetsår. Det är också ett sundhetstecken i vår demokrati att intresset för ert arbete från allmänheten och massmedia är stort. Jag är övertygad om att ni, genom era beslut i alla de viktiga frågor ni har

Prot.
1996/97:2
~~17 september~~

Prot. 1996/97:2
17 september

att ta ställning till, kommer att verka för vårt lands bästa och bidra till att förtroendet för Sverige upprätthålls.

Jag önskar er välgång i detta viktiga värv och förklarar härmed 1996/97 års riksmöte öppnat.

2 § Regeringsförklaring

Anf. 3 Statsminister GÖRAN
PERSSON (s):

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, Fru talman, ledamöter av Sveriges riksdag!

För två år sedan öppnades riksmötet i skuggan av förstörda statsfinanser, ränteoro och en arbetslöshet som stigit till nivåer vi tidigare aldrig upplevt. Välfärden var hotad. Demokratin var utmanad.

I dag kan riksdagen samlas i vetskapen om att den har fattat nödvändiga beslut för att häva den negativa utvecklingen. Sönderfallande statsfinanser har förbytts i stabilitet. Ekonomisk tillbakagång har förbytts i tillväxt. Misstro har förbytts i förtroende.

Om ytterligare två år kan riksmötet med all sannolikhet öppnas med utsikt att under året skapa finansiella överskott, ett gemensamt sparande, i våra ekonomier. Välfärden är säkrad. Den ekonomiska styrkan är återvunnen.

Det är nu halvtid i valperioden. Det nya samarbetsklimatet i riksdagen har burit frukt. Vi har klarat den första - till synes omöjliga - uppgiften. Nu kan vi med kraft och styrka ta oss an den andra uppgiften. Arbetslösheten skall betvingas. Resurser skall skapas för nya angelägna uppgifter.

Vår utrikespolitik präglas av solidaritet, samarbete och ett aktivt engagemang. Den inger respekt och förtroende i vår omvärld.

Sveriges militära alliansfrihet, syftande till att vi skall kunna vara neutrala i händelse av krig i vårt närområde, består. Den militära alliansfriheten kombineras med ett aktivt ansvarstagande för en fredlig utveckling i vår omvärld. Därmed värnar vi vårt eget lands frihet och oberoende, samtidigt som vi bidrar till minskade spänningar och risker.

Sveriges plats är i världen. Vi är ivriga förespråkare för ett starkare FN. Vi ser Förenta nationerna som det viktigaste redskapet för att

hantera de globala hoten mot människors överlevnad. Vårt land vill ta sin del av ansvaret för internationell fred, rättvisa och säkerhet. Därför kandiderar Sverige till en plats i FN:s säkerhetsråd.

Vi vill bereda vägen för en utvidgning av Europeiska unionen och arbetar för en gemensam start på förhandlingarna med kandidatländerna. Inom EU:s konferensverksamhet verkar Sverige för tydligare mål och effektivare metoder. Det gäller i arbetet för sysselsättning och en bättre miljö, liksom i kampen mot narkotika och internationell brottslighet. Vi vill ge EU större kapacitet för konfliktlösning och krishantering.

Arbetet i Nordiska rådet förblir ett viktigt instrument för att utveckla vår gemensamma nordiska identitet. De nordiska ländernas samhörighet är en tillgång för EU.

Det nya Europa och dess möjligheter syns tydligare runt Östersjön än i något annat område. För Sverige är det ett första rangens intresse att demokrati, säkerhet och välbefinnande tryggas i Östersjöområdet. Det intensifierade samarbetet mellan Östersjöstaterna är ett bidrag till en hållfast europeisk samarbetsordning.

En kommande utvidgning av NATO får inte leda till nya skiljelinjer i Europa. Vårt mål är en alleuropeisk säkerhetsgemenskap.

Förslag till ett nytt försvarspolitiskt beslut kommer att presenteras. Det svenska försvarets förmåga till anpassning och flexibilitet stärks. De icke-militära hoten får ökad uppmärksamhet. Det förebyggande fredsarbetet utökas. Samarbetet inom Partnerskap för fred byggs ut.

Arbetet för internationell nedrustning skall drivas vidare. Ett avtal om ett fullständigt förbud mot kärnsprängningar kommer nu att öppnas för undertecknande. Det är ett viktigt steg mot en kärnvapenfri värld.

I f.d. Jugoslavien utför svensk trupp en riskfylld och viktig uppgift. En svensk militär närvaro kan bli nödvändig även efter det att IFOR:s nuvarande mandat löper ut. Sverige skall också fortsättningsvis aktivt bidra till den mödosamma försoningsprocessen.

Vi vill ge större tyngd åt samarbetet med länderna i Afrika, Asien och Latinamerika. En aktiv biståndspolitik är nödvändig i arbetet för fred, demokrati och gemensam säkerhet. Trots en ansträngd samhällsekonomi förblir Sverige en av världens fyra ledande biståndsgivare.

Prot.
1996/97:2
~~17 september~~

Svensk flyktingpolitik skall präglas av humanitet och rättvisa. Asylrätten värnas, och hänsyn till barnens väl sätts i första rummet. En ökad internationell samverkan kring flyktingproblemen i världen eftersträvas.

De unga demokratier som utvecklas kring Östersjön skall stöttas. Våld och kriminalitet, miljöförstöring och social oro, handelshinder och stagnation får inte stå i vägen för hoppet om fred, frihet och ekonomisk tillväxt. En positiv utveckling i dessa avseenden är avgörande för att demokratin skall stärkas och säkras i denna del av världen. I den utvecklingen har vi allt att vinna.

I juli beslutade riksdagen att 1 miljard kronor skulle avsättas för åtgärder för att stärka Östersjösamarbetet. Det första konkreta projektet inom denna ram kan nu presenteras.

Studenter och forskare från Estland, Lettland, Litauen, Ryssland, Polen och Sverige skall erbjudas möjlighet till studier i ett grannland. Ett nytt stipendieprogram, benämnt Visbyprogrammet, inrättas för att möjliggöra ett brett utbyte på alla nivåer inom akademisk utbildning och forskning.

Att halvera arbetslösheten är regeringens främsta och allt annat överskuggande uppgift. År 2000 skall den öppna arbetslösheten vara högst 4 %.

Sunda statsfinanser och en politik i samverkan har skapat ett starkt förtroende för Sverige. Tillväxten stiger. Räntorna faller. Inflationen är låg. Kronan har stärkts. Utrikeshandeln ger kraftiga överskott.

Dessa framgångar får inte äventyras. De är avgörande förutsättningar för en politik för tillväxt och sysselsättning. Statsfinanserna skall varaktigt vårdas. Prisstegringarna skall hållas tillbaka.

Vid början av nästa mandatperiod är inte bara budgeten i balans. Vi kan då även åstadkomma ett överskott i den offentliga sektorns finanser. Därmed knyter vi an till en god svensk tradition. Ett gemensamt sparande ökar vår handlingsfrihet och ger de offentliga välfärdssystemen en nödvändig stabilitet.

Grunden är därmed lagd. Med full kraft inriktnas nu politiken på att pressa tillbaka arbetslösheten.

Sverige är ett konkurrenskraftigt land. Öppenhet, frihandel och ett starkt omställningstryck

förbättrar Sveriges långsiktiga utveckling. Kompetens, initiativkraft och social stabilitet ger goda förutsättningar för nyföretagande och expansion. Under 1994 och 1995 startades över 50 000 nya företag i Sverige. En fortsatt god utveckling skall främjas. Företagandets villkor skall förbättras.

En särskild delegation för förenkling för småföretagarna tillsätts. Regler och stöd skall anpassas till de mindre företagens förutsättningar.

En permanent lättnad i dubbelbeskattningen presenteras i höst. Den riktas i huvudsak mot små och medelstora företag.

Förnyelsen av näringspolitiken fortsätter. Regionernas betydelse ökar. Samverkan inom länen mellan ett stort antal aktörer initieras. Den skall lägga grunden för lokala och regionala åtgärder som främjar tillväxt och sysselsättning. Länsstyrelsernas roll som statens företrädare stärks. Regionala utvecklingsprogram förhandlas fram och följs upp halvårsvis. Uppkomsten av innovationer stimuleras, liksom en vidare teknikspridning. Försök kommer att initieras för att stärka folkstyret på den regionala nivån.

Livsmedelsproduktionen skall bidra till ett Sverige i regional balans, en uthållig tillväxt och ökad sysselsättning. Jordbruket är en framtidsnäring. Därför utvecklas nu en näringspolitik för lantbruk och landsbygd. Hela Sverige skall leva.

Konsumenternas krav måste mötas. En ökad miljöanpassning i lantbruket skall främjas. EU:s gemensamma jordbrukspolitik bör reformeras till ökad marknadsorientering, större miljöhänsyn, bättre djurskydd och ett stärkt konsumentskydd.

Förslag om en långsiktig inriktning av investeringar i infrastruktur föreläggs riksdagen. Åtgärder för ökad trafiksäkerhet redovisas. Förslag om telepolitikens inriktning presenteras. IT-politiken inriktas på ökad tillväxt och sysselsättning.

En bred politisk uppslutning eftersträvas kring en rättfärdig och långsiktigt stabil bostadspolitik. Den bostadspolitiska kommitténs betänkande i höst ger underlag för en diskussion om bostadspolitikens former. Ett särskilt stöd för byggande av 15 000 studentbostäder föreslås.

En halverad arbetslöshet får inte omöjliggöras av för höga pris- och lönestegringar. Arbetsmarknadens parter har här ett utomordentligt stort ansvar. De har regeringens uppdrag att till i vår

Prot.
1996/97:2
~~17 september~~
regeringsförklaring

presentera formerna för en lönebildning som bidrar till att minska arbetslösheten.

Människans kraft skall tas till vara. Sverige skall konkurrera med kunniga och initiativrika medborgare, inte med låga löner och otrygghet.

Skolan skall erbjuda alla barn en likvärdig utbildning av god kvalitet. Mobbning, rasism och våld måste bekämpas. En nationell utvecklingsplan för skolan, förskolan och vuxenutbildningen presenteras. Den omfattande satsningen på vuxenutbildning inleds under året i nära samarbete med kommunerna. Det livslånga lärandet skall bli en realitet.

Treårsprogram för den högre utbildningen och för forskningen presenteras. I dessa föreslås att den högre utbildningen skall byggas ut i hela landet, att de mindre och medelstora högskolorna skall tilldelas fasta forskningsresurser, att högskolans uppgift att samverka med samhälle och näringsliv skall utvecklas samt att lärarutbildningen skall förbättras och det pedagogiska reformarbetet stärkas.

Arbetet för ökad jämställdhet inom utbildning och forskning drivs vidare. Studerande med invandrarbakgrund ges särskild uppmärksamhet.

Ett demokratiskt inflytande skall säkras över stiftelser inrättade med löntagarfondsmedel. Förslag lämnas om att regeringen skall kunna utse och entlediga ledamöterna i stiftelsernas styrelser.

Arbetsmarknadspolitiken skall förbättra anpassningen mellan företagens behov och de arbetsökandes kompetens. Därigenom blir arbetsmarknaden mer flexibel och risken för inflation mindre. Hotet om utslagning och utanförskap minskar.

Reformeringen av den aktiva arbetsmarknadspolitiken fortsätter. Decentraliseringen ökar. De lokala arbetsförmedlingarnas roll stärks. Konkreta individuella handlingsplaner skall upprättas för att tydliggöra arbetsförmedlingens och den arbetssökandes ansvar. Insatser för kompetenshöjning står i centrum. Kommunernas ansvar vidgas. Arbetet med att förenkla regler och öka anpassningen av åtgärder efter olika behov fullföljs.

Omvandlingen från passiva stöd till aktivt deltagande utvecklas. En analys genomförs av hur resurser som i dag används till arbetslöshetssättning kan användas samhällsekonomiskt mer effektivt.

Programmen för långtidsarbetslösa som är äldre än 55 år bör inledas redan den 1 november i år. En högre ersättning i dessa program än nivån i arbetslöshetskassan föreslås. Det stimulerar deltagande framför passivitet.

Förändringar i arbetsrätten föreläggs riksdagen. De gör det lättare att anställa, inte att avskeda. De stärker kvinnans ställning på arbetsmarknaden. De ger deltidsanställda och vikarier bättre villkor. De förbättrar de äldre arbetslösas möjligheter att få arbete. De underlättar för företagen att växa och nyanställa.

Tryggheten i arbetslivet skall även fortsättningsvis vila på fyra hörnstenar. Tillsvidareanställningen skall förbli den huvudsakliga anställningsformen. Uppsägning skall ske på saklig grund. Rätten till återanställning skall finnas kvar. Huvudregeln sist in först ut består.

Könsuppdelningen av arbetsmarknaden måste brytas. Både kvinnor och män skall ha möjligheter att kombinera ett utvecklande yrkesliv med ett aktivt föräldraskap. Kampen mot kvinnors arbetslöshet intensifieras.

De äldres erfarenheter och kunskaper måste i ökad utsträckning tas till vara. Pensionärers deltagande i offentliga utredningar och kommittéer ökas. Samverkansmöjligheterna vidgas. Regeringen kommer att erbjuda pensionärsorganisationerna samrådsrätt inför förslag som är av särskild vikt för pensionärer.

Sverige skall vara en pådrivande internationell kraft och ett föregångsland i strävan att skapa en ekologiskt hållbar utveckling. Västlandet skall byggas på en effektivare användning av naturresurserna - energi, vatten och råvaror.

Ett nytt energisystem skall utvecklas. Utvecklingen av kärnkraften bör inledas under mandatperioden och därefter fortsätta i jämn takt. Den skall ske på ett sådant sätt att den elintensiva industrins konkurrensläge inte äventyras. Regeringens ambition är att samla en bred majoritet bakom resultaten av de energipolitiska överläggningarna.

Miljölagarna samlas och skärps i en miljöbalk. Statsförvaltningens miljöarbete skall utvecklas till ett föredöme. Kommunikationssystemen skall anpassas till en långsiktigt hållbar utveckling. Ett konkret arbete med att bygga om vatten- och avloppssystem, bostäder, skolor och daghem påbörjas. Därigenom skapas en bättre miljö, kretsloppsanpassning och nya arbetstillfällen.

Prot.
1996/97:2
~~17 september~~

Prot. 1996/97:2
17 september

Stora värden står på spel. Våldiga uppgifter ligger framför oss. De kan lösas endast om människors konsumtion, den offentliga sektorns investeringar, företagens produktion och lagstiftningen utvecklas i samma riktning. Vi skall stärka Sverige utan att äventyra kommande generationers livskvalitet.

En framgångsrik kamp mot arbetslösheten är beroende av människors känsla av trygghet och tillförsikt inför framtiden. Denna påverkar inte bara konsumtion och investeringar. Den lägger även grunden för social stabilitet och individuell kreativitet.

Varje människa skall kunna lita på vården och omsorgen, på pensionerna och på försäkringssystemen. Prioriteringen av vård, omsorg och skola framför statliga bidrag och transfereringar ligger därför fast.

Den uppgörelse som har slutits mellan staten, Landstingsförbundet och Kommunförbundet skapar goda förutsättningar för den kommunala verksamheten. Kommunerna får stabila spelregler. Uppsägning av personal och skattehöjningar motverkas.

Det är angeläget med en bred politisk enighet kring framtidens pensioner. Arbetet med att reformera pensionssystemet fortsätter. En ny socialtjänstlag föreläggs riksdagen.

Välfärdens uthållighet får inte undergrävas, vare sig av nya statsfinansiella obalanser eller av fusk, överutnyttjande och ekonomisk brottslighet. Förslag om att inrätta en särskild ekobrottsmyndighet kommer att föreläggas riksdagen. Regeringen föreslår också en kraftfull satsning på utvecklade kontrollsystem inom statsförvaltningen.

Justitiekanslerns studie av kontrollen över de statliga förvaltningsmyndigheterna samt kommuner och landsting kommer att följas av förslag till nödvändiga åtgärder.

Kulturpolitiken inriktas mot ökad regional balans i fördelningen av statligt kulturstöd. Litteraturen och läsandet samt konstnärernas villkor står i centrum. Ett arkitekturpolitiskt program presteras. Förslag om en bibliotekslag kommer att föreläggas riksdagen.

Sverige är ett av världens mest jämlika länder. Men även här påverkas välfärden av ökade inkomstklyftor. I takt med att arbetslösheten sjunker och statsfinanserna stärks kan utrymme skapas för åtgärder som förbättrar inkomstfördelningen utan att budgetsaneringen äventyras.

Rädsla får inte breda ut sig i samhället. Brottsbekämpningen stärks genom att polisens arbetsmetoder och organisation utvecklas. Samarbetet mellan åklagare och polis intensifieras.

Nazistiska och rasistiska yttringar skall bekämpas varhelst de förekommer. Kampen mot brottslighet med rasistiska förtecken stärks. Åtgärder kommer att föreslås för att motverka spridningen av nazistiska åsikter. Det krävs att var och en av oss tar ansvar för ett samhälle där alla människor kan känna trygghet och tillhörighet, oavsett etnisk, religiös eller kulturell bakgrund.

Åtgärder riktas mot de speciella problemen i storstadsregionerna. Segregation i alla former skall motverkas. Arbetet för integration intensifieras och kampen mot etnisk diskriminering stärks.

Strävan efter ett jämställt samhälle fortsätter. Löneskillnader på grund av kön måste försvinna. Ett jämställdhetsperspektiv skall genomgå alla delar av regeringens politik.

Människan är målet - hennes utveckling och frihet, hennes törst att lära och bilda sig, hennes vilja att växa och spränga nya gränser, hennes ansvarskänsla för kommande generationer, hennes solidaritet och kärlek till andra människor.

Målet skymms dock av att mer än var tionde människa går utan arbete. Det är ett fruktansvärt slöseri. Den främsta tillgång samhället äger kommer inte till nytta.

Hela Sverige måste mobiliseras för att be- tvinga arbetslösheten. Politiken skall lägga grunden. För att den skall bli stabil och uthållig krävs samverkan - inte splittring. För att den skall få full effekt krävs samarbete - inte strid.

Det är tid att ta ansvar. Det är tid att hel- hjärtat, och utan förbehåll, delta i arbetet för att åter nå full sysselsättning.

För att göra politiken stabil, åtgärderna verkningsfulla och för att halvera den öppna arbetslösheten bjuder regeringen in hela svenska folket till ett gemensamt ansvarstagande.

Tillsammans skall vi göra Sverige till en nation som möter nästa årtusende som ett föregångs- land. Gemensamt kan vi nå våra bästa drömmars Sverige.

(Applåder)

Prot.
1996/97:2
~~17 september~~

Prot. 1996/97:2
17 september

3 § Ceremonin avslutades kl. 14.53.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

**Program för öppnandet av riksmötet
1996/97 tisdagen den
17 september 1996 kl. 14.00**

*Musik under samlingen
från renässans till nutid*

Fanfar
av Ingvar Lidholm

Kungssången

Inledning och Vivace
ur Drottningholmsmusiken
av Johan Helmich Roman
i arrangemang av Staffan Sjösvärd

TALMANNEN

HANS MAJESTÄT KONUNGEN

Fanfar

Romance ur Pastoralsvit
av Lars Erik Larsson
i arrangemang av Anders Högstedt

STATSMINISTERN

Brudmarsch
efter Larshöga Jonke och Leksands skänk-
låt
i arrangemang av Mikael Råberg

Nationalsången

Grande Marche
av Charles Voss

MEDVERKANDE

Riksplan:
Arméns musikkår konserterar före riksmö-
tets öppnande
Trapphallen:

Eskilstuna musikskolas gosskör under
ledning av dirigent
Jarl Einar Johansson samt folkmusiken-
semblen Bock
Folkdansgillet Kedjan paraderar med Sve-
riges landsskapsfanor
Plenisalen:
Brassmusiker från Sundsvalls Kammaror-
kester under ledning av
Diederik Meilink

Innehållsförteckning

1 § Öppnande av riksmötet.....	1
Anf. 1 TALMANNEN	1
Anf. 2 HANS MAJESTÄT KONUNGEN.....	1
2 § Regeringsförklaring.....	4
Anf. 3 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	4
3 § Ceremonin avslutades kl. 14.53.	12
Bilaga	13

Prot.
1996/97:2
~~17 september~~

Gotab, Stockholm 1996